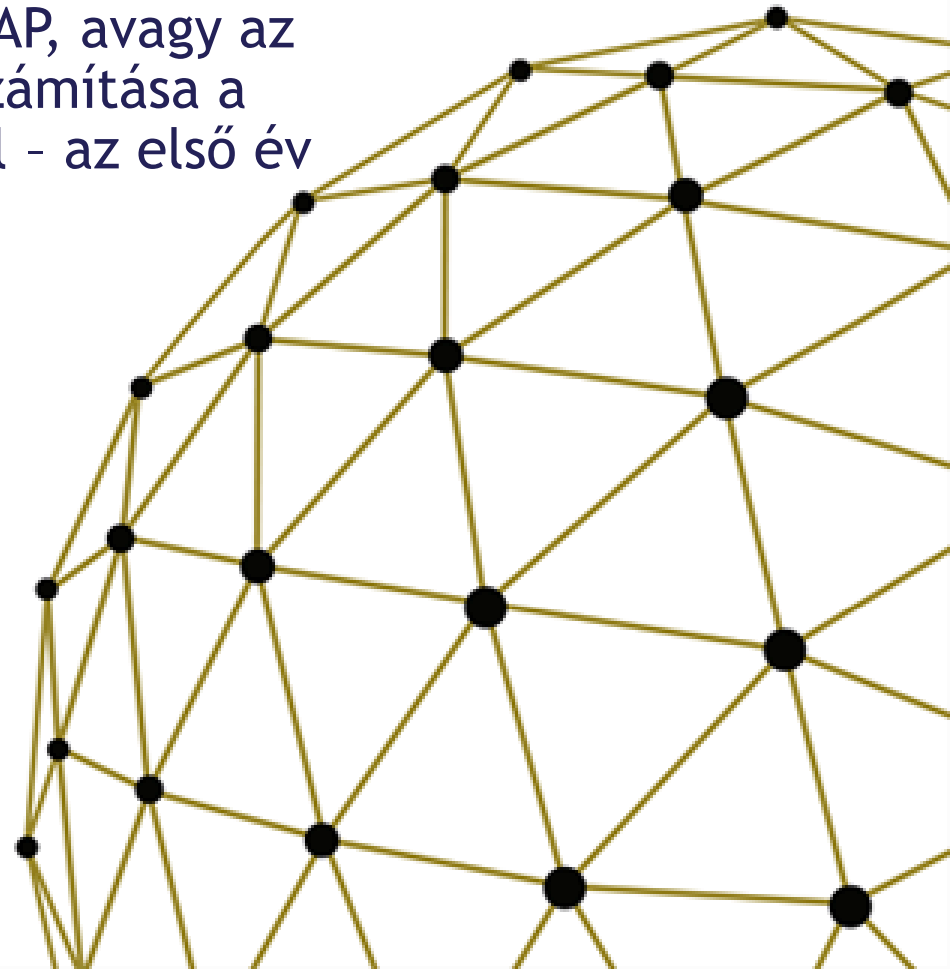

Seregdi László

Az új Hpt., a CRD IV és CRR, ICAAP, avagy az új tőkekövetelmények és azok számítása a pénz és tőkepiaci szervezeteknél - az első év tapasztalatai

2014. november 12.

Tartalom

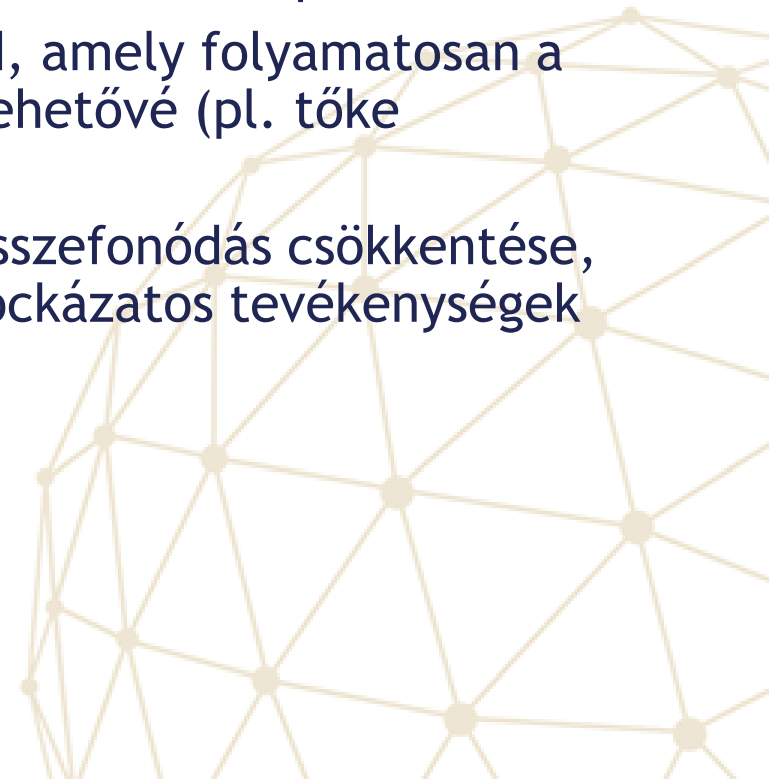
1. Bevezetés, módosítás okai
2. Új szabályozási keretrendszer
3. Szavatoló tőke és tőkekövetelmények
4. Likviditási kérdések
5. Legfontosabb újdonságok a vállalatirányításban
6. Kérdések és válaszok
7. Felügyeleti elvárások, teendők
8. Aktuális helyzetkép
9. Összefoglalás

Globális pénzügyi válság

- Bázeli II csak a kockázatok számszerűsítését tartalmazta, a szavatoló tőke szigorítást még nem
- A szavatoló tőkével kapcsolatos munkálatok már a válságot megelőzően megkezdődtek
- A válság miatt az eredeti tervek felülíródtak, a CRDIV/CRR jóval részletesebb és tartalmilag is több, mint Bázeli III implementálása
- Véget ért az a hosszú szabályozási trend, amely folyamatosan a minél nagyobb kockázatvállalást tette lehetővé (pl. tőke felhígulása, belső modellek)
- Az államok és a bankok közötti szoros összefonódás csökkentése, a túl nagyra nőtt bankok korlátozása, kockázatos tevékenységek leválasztása

Egységes szabályozás elmélyítése

- Direktívák minimum helyett maximum harmonizációssá válnak
- Egyre nagyobb a szerepe a rendeleti formának, közvetlen hatályosulás sajátosságai, kérdések megválaszolása, értelmezések, nemzeti jogrendbe való illeszkedés, jogérvényesítés várható problémái
- ESA-k szerepe a szabályozásban
- Komplex, részletes és terjedelmes szabályozás: tartalmi fejlődés

Likviditási tapasztalatok

- Jó tőke megfeleléssel rendelkező bankok váltak fizetéseképtelenné a piaci körülmények megváltozása miatt
- Rövid és hosszú távú likviditási szabályok is hiányoztak
- A piaci bizalmatlanság előre nem feltételezett stressz helyzetet teremtett

Makroprudenciális szerepkör felfedezése

- Több tanulmány szerint is a válság egyik oka a makro és a mikroprudenciális hatóság közötti együttműködés hiánya
- Felelős intézmény egyértelmű megnevezése és a feladathoz megfelelő eszköztár rendelése
- Piaci buborékok feltárása, káros kockázatok felépülésének megakadályozása, prociklikus hatás csökkentése, rendszerkockázatú intézmények kezelése

CRD IV/CRR - Fő közös jellemzők

- **CRR: 575/2013/EU** rendelet és **CRD IV: 2013/36/EU** irányelv
- A CRR a CRD IV módosítással együttesen lépett hatályba 2014. január 1-jétől
- Alapja: Bázeli III ajánlás, de eltérések (hatály, alkalmazás szintje, kötelező jelleg, uniós jogi háttér, tagállami eltérések, arányosság)
- Hatály: hitelintézetek és befektetési vállalkozások
- Téma: prudenciális követelmények (nemcsak tőkekövetelmény!)
- 2006/48/EK és 2006/49/EK irányelvek összeolvasztása (korábbi CRD)
- Egységes banki szabálykönyv, egységes adatszolgáltatás

CRD IV/CRR - Fő közös jellemzők

- Korlátozott számú, de annál jelentősebb nemzeti diszkréció és opció (pl. sztenderd kockázati súlyok, átmeneti rendelkezések)
- Kapcsolódó jogszabályok:
  - CRD IV/CRR
  - EBA által kidolgozott és az Európai Bizottság által kiadott kötelező technikai sztenderdek (RTS, ITS - adatszolgáltatás)
  - Európai Bizottság által kiadott végrehajtási jogszabályok
- Felülvizsgálati rendelkezések, EBA jelentések a közeljövőben
- Módosított szerkezet, tematikus kezelés (részletek a főszövegben, nem mellékletben)
- Befektetési vállalkozások eltérő kezelése (szavatoló tőke, tőkekövetelmény, nagykockázat-vállalás, likviditás)

A CRD IV legfontosabb elemei

- I. Intézmények tevékenységének megkezdése
- II. Letelepedés és szolgáltatásnyújtás szabadsága, kapcsolatok harmadik országokkal
- III. Prudenciális felügyelet (felügyeleti együttműködés, szankciók, ICAAP, vállalatirányítási szabályok, kiemelt kockázatok, SREP, összevont alapú felügyelés, tőkepufferek)
- IV. Illetékes hatóságok általi nyilvánosságra hozatal
- V. Átmeneti és záró rendelkezések

A direktívában nem minden rész újdonság, sok elem már a CRD I-III-ban is megtalálható volt

A CRR főbb új szabályozási elemei

- Közvetlen hatályosulás, nincs szükség nemzeti jogszabályokra
- Új szavatoló tőke fogalom és szigorúbb minőségi követelmények a tőkeinstrumentumokkal szemben
- Megemelt és új tőkekövetelmény szintek, kisebb változások a tőkekövetelmény számításokban
- Nagykockázat vállalási és befektetési korlátok átalakítása, nagykockázat vállalási korlát nem túlléphető
- Likviditási követelmények
- Tőkeáttételi mutató
- Nyilvánosságra hozatali követelmények bővülése
- Tagállami rugalmasság eszközei

Könyvvizsgálók szerepe

A pontos szabályok értése és vizsgálata, azért is fontos a könyvvizsgálók számára, mert a Hpt.-ben:

261. § (1) A pénzügyi intézmény által választott könyvvizsgáló a vizsgálatának eredményéről a pénzügyi intézménnyel egyidejűleg a Felügyeletet - írásban - haladéktalanul tájékoztatja, ha olyan tényeket állapított meg, amelyek alapján c) e törvény vagy más jogszabályok, illetve a Felügyelet rendelkezéseiben foglalt előírások súlyos megsértésére utaló körülményeket észlel,

263. § (1) A könyvvizsgálónak a hitelintézet éves beszámolójának vizsgálata mellett az alábbiakat is meg kell vizsgálnia:

d) a szavatoló tőkére, a tőkemegfelelésre, folyamatos fizetőképességre, valamint az egyes pénzügyi, kiegészítő pénzügyi szolgáltatásokra vonatkozó szabályok betartását,

(3) A hitelintézet könyvvizsgálata keretében a könyvvizsgáló ellenőrzi a nyilvánosságra hozott információk és adatok tartalmát és értékbeli helyességét.

Hazai intézmények szabályozási keretei

- Az új Hpt és Bszt 2014. január 1-től hatályba léphetett
- A gyors és sikeres implementáció mellett néhány kisebb zavar fennmaradt, ezek kijavítása folyamatban van
- Korábbi tőkekövetelményt szabályozó kormányrendeletek hatályukat veszítették, javadalmazási kormányrendelet fennmaradása még bizonytalan
- CRR, illetve az ehhez, illetve a CRDIV-hez kapcsolódó RTS/ITS/Delegated Act rendeletek közvetlenül hatályosak, folyamatosan kerülnek publikálásra, EBA final draft anyagok státusza, MNB honlapján elérhetőek a linkek az aktuális szabályozási folyamatokról:
http://felugyelet.mnb.hu/topmenu/jogszabalyok/eu_szabalyozas/eu_szabalyozas.html
- MNB rendeletek átmeneti rendelkezésekről és egyes nemzeti diszkréciókról
- Korábbi PSZÁF ajánlások felülvizsgálata folyamatban: belső védelmi vonalak, javadalmazás, hitelkockázat kezelés, nagykockázat vállalás

Nemzeti diszkréciókra vonatkozó döntések

- Nemzeti diszkréciókról általában

CRD IV/CRR-ben szereplő tagállami diszkréciók

Hitelintézeti törvény

CRR-ben szereplő nemzeti felügyeleti diszkréciók

Átmeneti rendelkezések

10/2014. (IV. 3.) MNB rendelet a tőkekövetelményről, a valós értéken értékelt nem realizált nyereségről és veszteségről, az ezekhez kapcsolódó levonásokról és a tőkeinstrumentumokhoz kapcsolódó szerzett jogokról

Intézmény sajátosságai alapján

Egyedi eljárásokban alkalmazandóak

Általánosan kötelező érvényű

Várhatóan MNB rendeletben kerül majd közzétételre

Nemzeti diszkréciók MNB rendeletben

Átmeneti rendelkezések

- 2014. január 1. és 2014. december 31. közötti időszakban a minimum CET1 mutató 4 %-os (4,5% helyett), minimum T1 mutató 5,5 % (6% helyett)
- Valós értéken értékelt nem realizált nyereség és veszteség 2017. december 31-ig fokozatosan kerül bevezetésre
- CET 1, T1 tőkéből való levonások fokozatos bevezetése részben 2017, részben 2024 végéig
- 2014. január 1-et követően figyelembe nem vehető tőkeelemek 2021 végéig való kivezetése

Egyedi eljárások:

- Pl. tőkeáttételi mutató havi átlagszámítás alóli mentesítése, eltekintés a prudenciális követelmények egyedi alapú alkalmazásától, prudenciális konszolidáció módszerei,

Egyéb általános követelmények:

- Lényegességi küszöbérték default definíciónál, nagykockázat vállalási korlát alól mentesített tételek stb.

ICAAP/SREP fejlesztés

- A SREP-ben az egyik legfontosabb változás, hogy már nem csak a tőkekövetelményt kell meghatározni, hanem azt is, hogy milyen szintű tőkével kell teljesíteni
- Ez ugyan nincs egyértelműen kimondva, de enélkül nem vizsgálható a három TMM mutatónak való megfelelés
- Megváltozik a viszonyítási alap (1. pillér tőkekövetelménye helyett RWA)
- Tőkepufferekkel is összhangba kell hozni
- Adatszolgáltatási útmutató nem kellően részletezett
- Várhatóan nem lesz lehetőség egyéb tőkeelemek elismerésére a SREP-ben
- A jogszabályi változásokat az intézményeknek az ICAAP-ben is le kell követniük
- ICAAP/SREP útmutató további átdolgozása várható, EBA módszertan is kidolgozás alatt van még

Változások a tőkeszabályozásban

1) A szavatoló tőke minőségének szigorítása

- Új elismerési követelmények a szavatoló tőke instrumentumokra $\Rightarrow$ számos jelenlegi szavatoló tőke elem elismerésének megszűnése vagy korlátozott figyelembe vétele
- Jobb tőkeszerkezet $\Rightarrow$ csökkentett hibrid és járulékos tőkeelem beszámíthatóság

2) A szavatoló tőke mennyiségére vonatkozó követelmények emelése

I. A minimum tőkekövetelmény szintek emelése, illetve új követelmények bevezetése

- Új követelmény a legjobb minőségű tőke minimális szintjére: elsődleges alapvető tőkemegfelelési mutató (**CET1**) $> 4,5\%$
- Új követelmény az alapvető tőkeelemek szintjére: alapvető tőkemegfelelési mutató (**T1**) $> 6\%$
- „Változatlan” követelmény a teljes tőkekövetelmény szintjére: teljes tőkekövetelmény (**Total capital**) $> 8\%$
- A tőkemegfelelési mutatók a szavatoló tőkét a **teljes kockázati kitettség** értékhez mérik (CRR, 92. cikk 3. pont) : teljes RWA (minden 1. pilléres kockázatot lefed: hitelezési, piaci, partner, működési, stb. kockázatok)

Változások a tőkeszabályozásban - folyt.

II. Tőkepufferek bevezetése a minimum tőkekövetelményen felül

1. A piaci szereplők különböző tényezők hatására a ciklikus kilengéseket erősítették (túlzott hitelezés, túlzott deleverage) $\Rightarrow$ anticiklikus tőkepuffer bevezetése (lehet 0% is a mértéke)
2. A piaci szereplők a ciklustól függetlenül folytatták a nagy összegű kifizetéseket a tulajdonosok felé azért, hogy erős reputációjuk látszatát - a tulajdonosok és a piac felé - fenntartsák. Hiányzó tőke a válság idején $\Rightarrow$ tőkefenntartási puffer bevezetése (fix 2,5%) $\Rightarrow$ minimum CET1 > 7%
3. A pénzügyi rendszer kölcsönös összefonódottsága miatt egy-egy szereplő fizetési nehézségei más szereplők bukását eredményezhetik $\Rightarrow$ SIFI tőkekövetelmények (minimum 1%, a rendszerkockázati tőkepufferrel együtt értelmezendő), az intézmények túl nagyra nőttek
4. A pénzügyi rendszer szereplőinek valamilyen szempontból egységes viselkedése (pl. deviza alapú jelzáloghitelezés) a rendszer egészének működését veszélyeztethetik $\Rightarrow$ rendszerkockázati tőkepuffer (minimum 1%, a SII tőkepufferekkel együtt értelmezendő)
  - Kombinált tőkepuffer követelmény = Hpt. 93.§

Változások a tőkeszabályozásban - folyt.

- 3) A szavatoló tőke elemeit érintő levonások bővítése, a levonások alapjának, mértékének módosítása
- 4) Kisebbségi részesedések konszolidált tőkébe való beszámítására új számítási módszertan bevezetése
- 5) Tőkeáttételi mutató bevezetése
- 6) Bázis I alsó korlát továbbra is alkalmazandó, 2010 utáni IRB bank Bázis II sztenderd módszert alkalmazhat helyette
- 7) Eligible capital fogalom bevezetése a nagykockázat vállalási és befektetési korlátok számítása során

A likviditás európai szintű szabályozása

- CRD II - minőségi követelmények megfogalmazása, a 2. pillérben kezelt kockázat
- CRD IV – minőségi követelmények megtartása
- Bázel III - CRR - mennyiségi követelmények, fokozatos bevezetéssel

	LCR	NSFR
Tartalma	Stressz helyzetben 30 napon belüli nettó pénzkiáramlásokra rendelkezésre álló fedezet (beáramlás-kiáramlás)	stabil forrásellátást igénylő tételekre stabil forrásellátottságot biztosító tételek rendelkezésre állása
Minimum követelmény	likvid eszközök/30 napon belüli nettó likviditás kiáramlás nagyobb, mint 100% (teljes fedezettség)	még nincs meghatározva
Bevezetés	fokozatos (2015. október 1-től, 60%, 70, 80, 2018. január 1-től 100%)	2018-tól (2016. dec. 31-ig Bizottság szabályozási javaslat)

Együttes döntés (többoldalú eljárás): tőke/likviditás (113. cikk)

Csoportszintű szavatoló tőkére vonatkozó együttes döntés (CRD II.):

- nincs lényegi változás az EU-s és magyar szabályozásban
- a együttes döntést a csoportszintű kockázatértékelés home felügyelet által történő kiadásától számított **négy hónapon** belül kell meghozni

Új követelmény 2014 január 1-től

Csoportszintű likviditásra vonatkozó együttes döntés:

- az együttes döntés a csoport likviditási profiljának értékelését tartalmazó, home felügyelet által készített jelentés kiadásától számított **egy hónapon** belül kell meghozni
- A 113. cikk (3)-(4) bekezdésében meghatározott esetekben az EBA határozatot hoz egy hónapon belül.

Legfontosabb újdonságok a vállalatirányításban

- Helyreállítási tervek készítése - Hpt. 114. §, Bszt. 102. § (helyreállítási tervek)
- Új szabályok a vezető testületek felelősségéről és feladatairól
  - Jelölőbizottság - Hpt. 112. §, Bszt. 24/D. §
  - Sokszínűségi politika - Hpt. 112. §, Bszt. 24/D. § (4) bek.
  - Megfelelő idő biztosítása - Hpt. 113. §, Bszt. 24/B. §
  - Betölthető tisztségek korlátozása - Hpt. 145. § (VII. 1-től), Bszt. 26/A. §
- A kockázatkezelésre vonatkozóan az eddig ajánlásokban szereplő részletes elvárások bekerültek a direktívába és a törvényekbe
  - Kockázatkezelési bizottság, Hpt. 110. §, Bszt. 20/A. §
  - Kockázat ellenőrzési funkció, Hpt. 111. §, Bszt. 20/B. §
- Javadalmazási politika - kisebb módosítások, a szabályok jelentős része a CRD III-mal bekerült - Hpt. 117-121. §, Bszt. 100. §, 4. melléklet
- Nyilvánosságra hozatal - ahol a szabályozás új elemeket, jelentősebb változásokat léptetett életbe, az a nyilvánosságra hozatali követelményben is megjelenik

Kérdések és válaszok

- Miért van ilyen sok kérdés a szabályok alkalmazásával kapcsolatban?
- Nemzeti hatóságok, EBA és a Bizottság szerepe a folyamatban
- EBA által működtetett Q&A rendszer

<http://www.eba.europa.eu/single-rule-book-qa>

- Az EBA-hoz eddig 1530 kérdés érkezett, ebből 570-et utasítottak vissza, 530 került megválaszolásra és publikálásra. A legtöbb kérdés az adatszolgáltatás témájában érkezett. A megválaszolatlan kérdések egy része a Bizottságnál van.
- A kérdések átlagos megválaszolási ideje 22 hét, de csökkenő tendenciát mutat. (Magyarul is lehet küldeni)
- MNB-hez beérkezett kérdések kezelése:

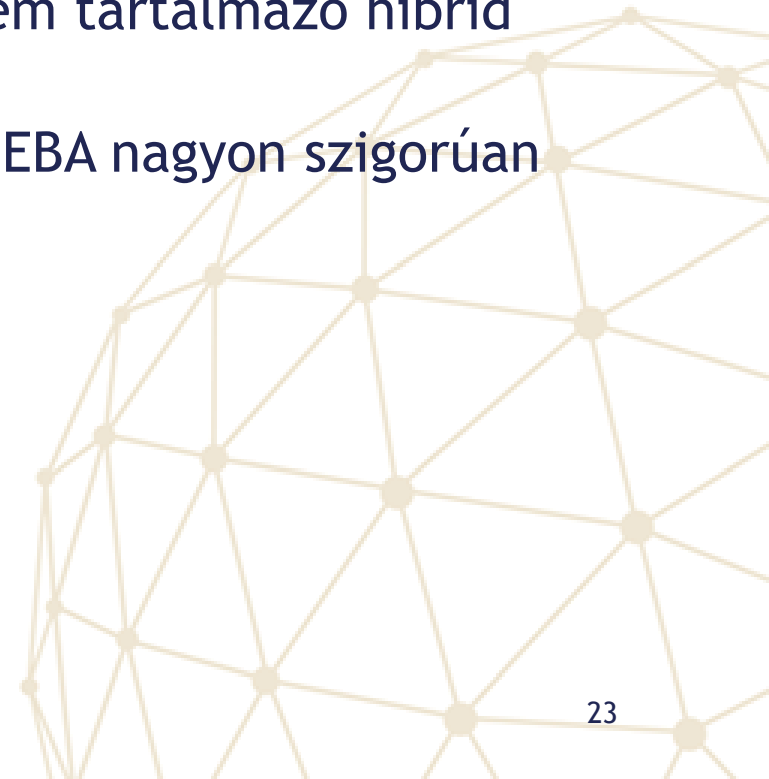
http://felugyelet.mnb.hu/bal_menu/szabalyozo_eszkozok/eu-hatosagok/crddiv_crr_qa

Érdekesebb EBA válaszok

- Termőföld, garázs, nyaraló kereskedelmi ingatlanként való kezelhetősége
- Ha előre rögzített a leánybank osztalékfizetése, akkor nem lehet CET1 tőkeelem a részvény
- Visszafizetnék a figyelembe nem vehető járulékos tőkét
- Visszavásárlási kötelezettséget már nem tartalmazó hibrid tőke kezelése
- Általánosságban elmondható, hogy az EBA nagyon szigorúan veszi a követelményeket

Érdekesebb MNB válaszok

- Kamat függővé tétel miatt nem-teljesítővé válik-e a követelés 30 nap késedelem után
- Befizetett, de be nem jegyzett részjegy kezelése
- Jegybanki kötelező tartalék alultartalékolását negatív tételként kell figyelembe venni
- Az állami készfizető kezesség az állami garanciához hasonlóan kezelhető
- Szavatoló tőke adatszolgáltatásban a felügyeleti többlet tőkekövetelmény kezelése, célértékek kiszámítása

Felügyeleti elvárások

---

1. Nem elegendő a hazai jogszabályok figyelése, az EU jogra is figyelni kell!

Rendeleti forma közvetlenül hatályos Magyarországon, nincs olyan hazai jogszabály, ami átültetné

A rendelet szövegét még az EU Bizottság is csak jogi fenntartó nyilatkozat mellett értelmezheti, EBA vagy MNB még kevésbé

Q&A anyagok folyamatosan jelennek meg, EBA honlapon is elérhetőek

Felügyeleti elvárások

---

2. Az intézményeknek belső képzésekkel, fejlesztésekkel kell felkészülniük az új elvárásokra

Belső képzések, fejlesztések megkerülhetetlenek

Adatszolgáltatás változása jelenti a legnagyobb kihívást

Belső modellek esetében változnak feltételek, illetve a módosítások esetén követendő elvárások

Vállalatirányítási, ezen belül különösen a javadalmazási szabályok jóval részletesebbé válnak, de vannak egyéb (kockázatkezelés, fit and proper) jellegű változások is

Likviditási mutatók jövőbeni teljesítésére felkészülés, különösen, hogy a SREP eljárás kiegészül egyedi likviditási követelmények meghatározásával

Az MNB maga is folytat belső képzéseket, illetve helyszíni ellenőrzések során nyomon követi az intézmények felkészülését

Felügyeleti elvárások

---

3. Az intézményeknek fel kell készülniük a szavatoló tőke követelmények változására

A felkészülésnek magába kell foglalja az ICAAP folyamatok felülvizsgálatát is

Szavatoló tőke elemek áttekintése, feltételeknek való megfelelés, átmeneti időszakra vonatkozó szabályok

Tőketerv készítése több évre előre

Stressz tesztek szerepe növekszik a szabályozásban, ez módszertani fejlesztéseket is igényel

Felügyeleti elvárások

---

4. Makroprudenciális szabályozó elemek új követelményként való megjelenése

Elsősorban a tőkepufferek alkalmazásán keresztül jelennek majd meg

Az anticiklikus tőkepuffer alkalmazása egyelőre nem időszerű, az egyéb elemek bevezetését pedig egy hosszabb szakmai előkészítés előzi meg

Legfontosabb RTS/ITS-ek

Szavatoló tőke

Adatszolgáltatás

LCR és tőkeáttételi mutató számítás

Vállalatirányítás (javadmazás)

- kockázatvállaló személyek beazonosítása
- javadmazáshoz felhasználható eszközök köre

Hitelezési, működési és piaci kockázatra nézve a fejlett módszer változtatása esetén követendő eljárás

Felügyeleti együttműködés, home-host felügyeletek közötti információcsere

Felügyeleti nyilvánosságra hozatal

Aktuális helyzet

- Direktíva implementálva, CRR közvetlenül hatályos, értelmezési, fordítási problémák
- ITS, RTS témákból kevés jelent meg, kiadás elhúzódása miatti nehézségek, különösen az adatszolgáltatás terén
- Q&A
- MNB rendelet átmeneti rendelkezésekről
- Nemzeti opciók és diszkréciók előkészítése
- Engedélykérelmek CRR alapján
- SREP és ICAAP útmutatók átdolgozása
- Adatszolgáltatás

Összefoglalás

- A CRDIV/CRR teljesen megújította a hitelintézetek és befektetési vállalkozások prudenciális szabályozását
- Már nem elégséges a hazai szabályozás ismerete, EU jogot kell elsajátítani
- Rendkívül rövid volt a felkészülési idő mind az intézményeknek, mind az MNB-nek
- Át kell vizsgálni a szavatoló tőke elemeket, hogy megfelelnek-e az új előírásoknak
- A szabályozás folyamatosan egészül ki új elemekkel, illetve már a felülvizsgálata is megkezdődött

